

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Maria Grzelka

w sprawie ze skargi W.D. - Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w K.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w O.

z dnia 17 lutego 2006 r., sygn. akt [...],

w sprawie ze skargi dłużnika na czynności Komornika Sądowego
przy Sądzie Rejonowym w K.

w sprawie z wniosku wierzyciela Z.D.

przeciwko dłużnikowi "P." Spółce z o.o.

o egzekucję świadczenia pieniężnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 24 października 2006 r.,

- 1. odrzuca skargę,**
- 2. zasądza od Komornika Sądowego W.D. na rzecz dłużnika kwotę 120,- złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.**

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 16 września 2005 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w K., po przekazaniu wierzycielowi zabezpieczonej w depozycie sądowym kwoty objętej tytułem wykonawczym, ustalił na kwotę 32.009,89 złotych wysokość stosunkowej opłaty egzekucyjnej i obciążył nią dłużnika. Sąd Rejonowy w K. oddalił skargę dłużnika na wymienioną czynność Komornika, natomiast Sąd Okręgowy w O., uwzględniając zażalenie dłużnika na oddalenie skargi, zmienił postanowienie Komornika i ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 500,- złotych.

Na postanowienie Sądu Okręgowego Komornik wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w której zarzucił naruszenie prawa procesowego – art. 378 § 1 w zw. z art. 397 § 2, art. 770 w zw. z art. 395 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., oraz naruszenie prawa materialnego art. 49 § 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Wskazał, że w zażaleniu dłużnik nie kwestionował wysokości kosztów egzekucyjnych ustalonych w postanowieniu Komornika, a sprzeciwiał się jedynie obciążeniu go całością tych kosztów w sytuacji, gdy zawarł ugodę z wierzycielem, z której wynikało, że poniesie tylko koszty zabezpieczenia w kwocie 4 127,60 złotych. Zdaniem skarżącego, Sąd Okręgowy, obniżając wysokość kosztów egzekucyjnych, wyszedł poza żądanie oraz poza granice zażalenia i orzekł w przedmiocie, który nie został zaskarżony a jednocześnie nie zajął stanowiska odnośnie do kwestii, która była istotą zażalenia, tj. czy wszystkie koszty powinien zapłacić dłużnik, czy też część kosztów powinien ponieść wierzyciel. Ponadto, skarżący kwestionował zasadność obniżenia wysokości należnych mu kosztów. Uzasadniając poniesienie szkody w wyniku wydania przez Sąd Okręgowy w/w postanowienia stwierdził, że z powodu niedoręczenia mu odpisu zażalenia nie wiedział o wniesieniu przez dłużnika zażalenia na postanowienie oddalające skargę na czynność Komornika w związku z czym rozdysponował pobraną od dłużnika kwotę 32.009,89 złotych. Następnie, w wyniku wydania postanowienia, którego skarga dotyczy, musiał zwrócić dłużnikowi kwotę 31.509,89 złotych, co określa jego szkodę. Wnosił o stwierdzenie,

że zaskarżone postanowienie jest niezgodne z przepisami wymienionymi przy wskazywaniu podstaw skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przewidziana w art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. skarga przysługuje stronie. Na tle wątpliwości co do uprawnienia komornika do zaskarżania innych postanowień sądu niż wydane po rozpoznaniu skargi na czynność komornika, oraz co do dopuszczalności wniesienia przez komornika kasacji, Sąd Najwyższy kilkakrotnie wyraził pogląd, że komornik nie jest stroną postępowania egzekucyjnego, w tym także w zakresie przysługującego mu, na podstawie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, prawa do zwrotu wydatków oraz opłat egzekucyjnych (por. uchwały z dnia 9 czerwca 1999 r. III CZP 16/99 – OSNC 1999, nr 12, poz. 202 i z dnia 9 grudnia 1999 r. III CZP 16/99 – OSNC 1999, nr 12, poz. 202 i z dnia 9 grudnia 1999 r. III CZP 31/99 – OSNC 2000, nr 5, poz. 84, postanowienie z dnia 14 marca 2000 r. II CKN 496/00 - OSNC 2000, nr 9 poz. 168, uzasadnienie uchwały z dnia 11 października 2001 r. III CZP 49/01 – OSNC 2002, nr 7-8, poz. 86 i uzasadnienie postanowienia z dnia 12 czerwca 2002 r. III CZP 33/02 – OSNC 2003, nr 5, poz. 62. Sąd Najwyższy wskazał, że względy celowościowe i słusznościowe nie mogą usprawiedliwiać innej wykładni art. 770 k.p.c. in fine jak tylko wyrażającej uprawnienie komornika wyłącznie do zaskarżenia zażaleniem postanowienia sądu wydanego po rozpoznaniu skargi na czynność ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego i to jako działającego nie w charakterze strony postępowania egzekucyjnego lecz innego podmiotu, któremu incydentalnie przyznano szczególne uprawnienie w zakresie dotyczącego go interesu majątkowego.

Podzielając powyższy pogląd trzeba jednak zauważyć, że został on wyrażony na tle stanu prawnego, w którym nie obowiązywał jeszcze art. 767⁴ § 2 k.p.c. o nieprzysługiwaniu skargi kasacyjnej w postępowaniu egzekucyjnym, ani art. 49 ust. 2 ustawy z dnia 26 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. nr 133, poz. 882) w brzmieniu wynikającym z ustawy z dnia 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji... (-) (Dz.U. nr 236, poz. 2356), ani też nie była znana instytucja skargi na niezgodność z prawem

prawomocnego orzeczenia. Wywołuje to potrzebę ponownego rozważenia kwestii statusu komornika w postępowaniu egzekucyjnym w tym – w szczególności, pod kątem uprawnienia komornika do wniesienia skargi na niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji rozstrzygającego o wysokości stosunkowej opłaty egzekucyjnej, a także potrzebę oceny charakteru takiego postanowienia jako kończącego, względnie niekończącego, postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c.

W tym zakresie należy w pierwszym rzędzie stwierdzić, że w świetle kodeksu postępowania cywilnego stronami są osoby, na rzecz których i wobec których, w zakresie łączących je stosunków cywilnych nastąpić ma urzeczywistnienie określonej normy prawnej w drodze orzeczenia sądu. Uwzględniając charakter postępowania egzekucyjnego, jako służącego zaspokojeniu wierzyciela w wyniku czynności dokonywanych przez właściwe organy, należy stwierdzić, że jego wynikami w sensie zrealizowania „do końca” norm prawa materialnego zainteresowani są tylko wierzyciel i dłużnik. Komornik jako organ egzekucyjny nie pozostaje wobec żadnej z tych osób w stosunku cywilnym. Jest funkcjonariuszem publicznym (art. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji), któremu zostało powierzone zrealizowanie przymusu państwowego w zakresie wykonywania orzeczeń sądowych. Z tego tytułu jego pozycja w stosunku do wierzyciela i dłużnika jest władcza; w szczególności, nie sposób uznać, że wchodzi on z dłużnikiem w stosunek prywatno-prawny będący źródłem roszczenia o uiszczenie opłaty egzekucyjnej, ze skutkiem w postaci przyjęcia, że sprawa ze skargi dłużnika na ustalenie przez komornika kosztów postępowania egzekucyjnego jest, w znaczeniu materialno-prawnym, sprawą cywilną pomiędzy dłużnikiem i komornikiem jako wierzycielem.

Wątpliwości może natomiast budzić kwestia zaliczenia takiej sprawy do spraw cywilnych w ujęciu formalnym (art. 1 k.p.c. in fine).

Prawo komornika do zwrotu wydatków i do określonej opłaty egzekucyjnej oraz obowiązek dłużnika poniesienia tych kosztów w oznaczonej wysokości wynikają wprost z ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, która niewątpliwie zawiera normy prawa publicznego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia

22 października 2002 r. III CZP 65/02 – OSNC 2003, nr 7 – 8, poz. 100). Począwszy od wejścia w życie ustawy z dnia 24 września 2004 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji... (-), w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zmniejszyć wysokość opłaty egzekucyjnej (art. 49 ust. 2 ustawy). Poddanie kontroli sądu wysokości opłaty egzekucyjnej mogłoby wskazywać na cywilny charakter, w znaczeniu formalnym, problematyki kosztów postępowania egzekucyjnego rozstrzyganej w postanowieniu sądu wydanym po rozpoznaniu skargi na czynność Komornika ustalenia tych kosztów. Zdaniem Sądu Najwyższego, nie wpływa to na ocenę, że postanowienie sądu drugiej instancji w tym przedmiocie nie podlega zaskarżeniu skargą na niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia i to nie tylko przez komornika ale także przez dłużnika.

Skarga na czynność komornika służy sprawowaniu nadzoru sądu nad komornikiem jako organem egzekucyjnym. Skarga ta uruchamia określony etap postępowania egzekucyjnego poświęcony rozstrzygnięciu kwestii wpadkowej, po zakończeniu którego zwykle postępowanie egzekucyjne toczy się dalej. W przypadku gdy – jak w sprawie niniejszej – postanowienie Sądu drugiej instancji dotyczy wysokości opłaty egzekucyjnej, to po jego wydaniu dalsze czynności egzekucyjne nie są podejmowane. Nie oznacza to jednak, że postanowienie sądu drugiej instancji jest orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu art. 424¹ § 1 k.p.c. Sprawa egzekucyjna pomiędzy wierzycielem i dłużnikiem kończy się z chwilą zaspokojenia wierzyciela i nie wymaga wydania jakiegokolwiek orzeczenia (art. 816 k.p.c.). Przedmiotowe postanowienie sądu odwoławczego nie dotyczy stosunków pomiędzy wierzycielem i dłużnikiem lecz – z tego punktu widzenia, a także, przy uwzględnieniu istoty i celu postępowania egzekucyjnego – kwestii ubocznej. Można dodać, że w obowiązującym stanie prawnym koszty egzekucyjne obciążają zawsze tylko dłużnika (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 sierpnia 2005 r. III CZP 51/05 – OSNC 2006, nr 7 – 8, poz. 115). W tej sytuacji należy przyjąć, że – podobnie jak to ma miejsce w postępowaniu rozpoznawczym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r. II CNP 15/05 – OSNC 2006, nr 9, poz. 153) – od postanowienia sądu drugiej instancji co do wysokości kosztów postępowania

egzekucyjnego skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie przysługuje.

Z przedstawionych względów w niniejszej sprawie Sąd Najwyższy odrzucił skargę Komornika (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).